

- [Kritika](#)

[tiszatáj](#) | 2023. március 22.

-
-
-

<https://tiszataj>

Nem elég egy dézsa forró víz

HUGO BLICK: AZ ANGOLOK

KOVÁCS KRISZTINA KRITIKÁJA

A cselekmény fő sodrában egy különös találkozás áll: az amerikai hadsereg pauni őrmestere, Eli Whipp (Chaske Spencer) és egy angol arisztokrata nő, Cornelia Locke (Emily Blunt) véletlenül tűnő egymáshoz sodródása valójában kettejük általuk sem sejtett közös múltja és az ebből következő „bosszúdráma” meséje.

Sergio Leone a vadnyugatot nosztalgikus aurával bevonva deheroizáló spagettiwestern klasszikusa, a *Volt egyszer egy Vadnyugat* (*C'era una volta il West*, 1968) híressé vált

mondatai az örömlányból lett örökös nő, Jill McBain (Claudia Cardinale) szájából hangzanak el: „Ha akar, hát leteperhet az asztalra és kedvét töltheti. Behívhatja az embereit is. Ebbe még egy nő se halt bele. Ha majd befejezték, nem kell egyéb, csak egy dézsa forró víz és ugyanolyan leszek, mint előtte voltam. Csak lesz még egy mocskos emlékem.” A női testet is tárgyiasító világ állapotleírásaként szolgáló részlet sokszor és sok helyen bukkant már fel. Ha keressük, akár a magyar irodalomban is rálelhetünk, például Lovas Ildikó *Kijárat az Adriára* (2005) című regényének részleteként.[1] Hugo Blick új sorozatában minden elképzelhető szörnyűség megtörténik a női, nem mellesleg a férfi testtel is, jut hasonló megállapításra Vízér Balázs.[2] Mindez akkor is zsigeri hatást kelt, amikor nem látjuk, csak sejtjük a borzalmakat. Az erőszak mechanizmusai felkavaróak úgy is, érezhetjük *Az Angolokat* nézve, amikor a szörnyűségek megtörténte utáni állapottal szembesülünk, de úgy is, amikor egy mézszárlás zajai a távolból fülünkbe kúszó sikolyok és egy géppuskaropogás crescendo-jának foszlányaiként jutnak el hozzánk.

Az Angolok úgy a tettegesség direkt, sokszor túlhajtott megmutatásában, mint annak sugalmazásában jeleskedik, e tekintetben a néző számára is folyton meglepetésekkel szolgál. A szériát figyelve sosem láthatjuk előre, épp a brutalitás naturalista ábrázolásával vagy azt kihagyásokkal, vágásokkal elfedve, annak eredményével, az összetört, meggyötört figurákkal, fájdalmas poszttraumás megküzdési stratégiáikkal találkozunk-e majd a következő pillanatban. A vérengzés azonban, olvashatjuk Spenger Dávid kritikájában, sohasem „öncélú”, „kiválóan szolgálja a narratívát”. [3] Ez a széria azt is megmutatja, fogalmazza meg Rakita Vivien, hogy még a Leone-féle demitizáláson is „van mit revizionálni”. [4] A vadnyugat Blick fabulájának állásfoglalása szerint véres, vérbajos, szörnyű hely, nem elég egy dézsa forró víz, hogy lemossa a bűnöket, hogy eltüntesse a látható és a láthatatlan, de mindenképpen életre szóló sebeket.

A cselekmény fő sodrában egy különös találkozás áll: az amerikai hadsereg pauni őrmestere, Eli Whipp (Chaske Spencer) és egy angol arisztokrata nő, Cornelia Locke (Emily Blunt) véletlennek tűnő egymáshoz sodródása valójában kettejük általuk sem sejtett közös múltja és az ebből következő „bosszúdráma” meséje. A korszak, amelyben járunk, az 1890-es évek, a világ és Amerika története szempontjából is átmeneti epoch.[5] Liminoid helyzetben vannak főszereplőink is: a seregben megbecsült felderítő őrmesterről leszereléskor korábbi bajtársa mondja ki, hogy mégiscsak egy indián: „Maga álomvilágban él. [...] A seregben egy volt közülünk, de idekint csak egy rézbőrű.” Eli ráadásul pauni, egy olyan törzs tagja, amely az Amerikai Lovasság soraiban vállalt oroszlánrészt a sziúk és a cheyennek elleni harcokban. Ha a vadnyugat meghódításának véres lapjait forgatjuk, a sziú törzsszövetség egyik hírességére, az oglalák főnökére is rátalálhatunk, aki nem véletlenül érdemelte ki a Pauni Öló nevet.[6]

Chaske Spencer

Corneliát az Elit eligazító szavakra emlékeztető expozé fogadja az Újvilágban: „Sokaktól hallja majd, hogy hadd mutassák meg Önnek Amerika igazi arcát. De csak egy lesz, aki feltárja a lényegét.” Ez az antré, főként pedig ami utána következik, brutális kontrasztja mindannak, amit az angol nemeslady még a londoni szalonja falán függő festmény alapján képzel a nyugatról. A „lehetőségek földjének” esszenciájaként megjelenő, giccsbe hajlóan romanticizáló, ti. bölényre vadászó indiánt ábrázoló piktúra többször is megjelenik majd a sorozat emblematikus pontjain. Először valóban a naiv nemesasszony álmainak lenyomata, más kérdés, hogy álmvilágából még otthonában kibillenti egy csak később napvilágra kerülő esemény. A festményt szemlélő tekintete már Angliában sem tud olyan gyanútlan lenni, mint korábban. Az is igaz, az új világrész kegyetlen törvényeivel valóban csak földjére lépve szembesül igazán. A kép az utolsó filmbeli megjelenésekor már nem a nagy várakozások, a rég elvesztett identitás, hanem egy vérrel és fegyverrel kiharcolt másik életstílus emlékének jelölője lesz.

Két idealista találkozik tehát, akik a velük történt tragédiák és a később általuk is gyakorolt agresszió ellenére is kilógnak az új földrészből bosszúsomjas, meggyötört, boldogtalan karaktereinek tömegéből. Mert furcsa alakokban nincs hiány Blick munkájában: ott van Mr.

Watts (Ciarán Hinds), aki rövid, ám annál veszélyesebb jelenlétével mutatja meg, jó lesz vigyázni, itt elég magas az egy négyzetméterre jutó pszichopaták aránya. Cornelia exvőlegénye, Thomas Trafford (Tom Hughes) ugyan protagonistáinkhoz hasonlóan eredendően becsületes figura, ám gyengeségei, korábbi rossz döntései miatt az ő hübrisze is a tragikus vég. Az *Angolok*ban valamennyi mellékszereplő zseniálisan megrajzolt jellem. A földre éhes mennonita családtól a haszonért bárkit megölni képes indián házaspárig (Gary Farmer, Kimberly Guerrero) széles spektrumon mozog a helyi különcök válogatott csapata. A sztori velejéig romlott főgonoszáról, David Melmontról (Rafe Spall), a metszően rideg szerencsevadászról spoilermentesen nehéz is mit mondani. A Koromszemű Mog nevű, súlyosan elmebetegnek tűnő, megskalpolt, szemhéj nélküli asszonyról nem véletlenül írta a *The Daily Beast* kritikusa, Coleman Spilde, hogy „a legfélelmetesebb dolog, amit valaha televízióban látott”.^[7]

Nichola McAuliffe

A Nichola McAuliffe hátborzongatóan lenyűgöző alakításában nézőt rémítő Mog asszonyság az őt ért kegyetlenkedésekre maga is erőszakkal válaszol. A bántalmazó magatartás folytonosságának tankönyvi példája ő, Emily Blunt Corneliájának ellentéte. Blunt arisztokratája fia fogantatása, születése, élete és halála megrázó körülményei ellenére is az anyai szeretet megtestesítője. Black Eyed Mog gyermekeihez kapcsolódása egészen más természetű. Mog nemcsak visszataszító különlegességében érdekes, a sorozat western-univerzum előtti hódolatának egyik legszebb példája. Az ő és indián fiai történetében a filmes elődök sorának emléknymoi idéződnek fel. A kínzási módszerek kapcsán Arthur Penn örökzöldje (*Kis Nagy Ember – Little Big Man*, 1970), Elliot Silverstein remeke, (*Akit paripának hívtak/A sziúk fogságában – A Man Called Horse*, 1970), Sam Peckinpah *Dundee őrnagya* (*Major Dundee*, 1965), Robert Aldrich rendezése, az *Ulzana portyája* (*Ulzana's Raid*, 1972) vagy éppen Terence Young filmje (*Vörös nap – Soleil rouge*, 1971) is eszünkbe

juthat. Utóbbi a vadnyugaton mozgatott különös párosával, a Blunt és Spencer figuráihoz hasonlóan érdekes duók bő halmazának reprezentáns exemplumaként kínálkozik párhuzamul. A *Vörös napban* Charles Bronson „szerencselovagja” Toshirô Mifune szamurájával együtt bóklászik a prérin. A klisékkel ironizáló, „furcsa párokat” mozgató westernek hagyományát Az *Angolok* kapcsán Orosdy Dániel kitűnő kritikája is szóba hozza. Az általa is említett, Aldrich-féle *Rabbi a vadnyugaton* (*The Frisco Kid*, 1979)[8] mellé Sidney Pollack munkája, a *Skalpvadászok* (*The Scalphunters*, 1968), valamint Clint Eastwood és Shirley MacLaine jutalomjátéka, a Don Siegel jegyezte *Két öszvért Sarah nővérnek* (*Two Mules for Sister Sara*, 1970) méltán csatlakozhat.

Chaske Spencer, Emily Blunt

Ha már az hommage-oknál tartunk: Hugo Blick szériája nem a filmes idézetek Tarantino-féle orgiája, utalásai olyan áttetsző, lebegő textúra részei, hogy igazából mindegy is, felismertük-e őket. Egyértelmű, hogy minden, amit látunk, egyszerre autentikus és szubverzív, atmoszférateremtés és travesztia elégikus szimbiózisa. Orosdy ennek érzékeltetésére a széria remek, rotoszkópos technikával készült főcímének áttűnő idézet jellegét, mint a „koppintás” ódiomának finom elkerülését említi meg. Persze világos mindenkinek, aki látta Leone *Egy maréknyi dollárért* (*Per un pugno di dollari*, 1964) című mozijának első képkockáit, miről is van itt szó.[9] Ha tetszik, Az *Angolok* animált főcímében a lemenő nap fényében, sírhantok háttérben álló Blunt figurája Eastwoodnak az említett filmben látható temetői ténykedését eleveníti fel. Ha mindehhez hozzátesszük, hogy a Dollár-trilógia nyitódarabja azóta klasszikussá vált kezdő inzertjében nem is az egyébként híres aktorok eredeti neve szerepelt, még érdekesebb a helyzet. Az ismert tény szerint maga Leone, a zeneszerző Ennio Morricone, a filmsztárok közül pedig Gian Maria Volonté annyira nem bíztak a projekt nemzetközi piacon való sikerében, hogy „amerikai” álnevek mögé rejtőztek, így e gesztussal is furcsa, imaginárius lebegésben tartották az egész munkát. Így lengenek finom érzetekként a

westernfilm 1899 óta tartó krónikájának leghíresebb képei *Az Angolok* narratív szálai körül. Cornelia hotelba érkezésének totálban láttatott kompozíciója egyértelműen a *Volt egyszer egy Vadnyugatot* citáló beállítás. A színek, a figurák elhelyezése mind újrateremtik, ugyanakkor, ahogy Vigh Martin írásában olvashatjuk, a „realizmussal szakítva” stilizálják is mindazt, amit a vadnyugat vizuális élményanyagáról eddig gondoltunk.[10]

Sem a külföldi, sem a magyar kritika nem vélte tökéletesnek ezt a szériát, a legtöbben a bonyolult, olykor követhetetlen narratíva és a protagonisták időleges szétválasztása miatt bírálták a más elemeiben egyöntetűen méltatott sorozatot.[11] Vitathatatlan, hogy *Az Angolok*at nem csak az élmény miatt nem árt újranézni. Az operatőri munkát és a filmzenét viszont csak szuperlatívuszokban emlegette minden ítéző. Arnau Valls Colomer képeivel és Federico Jusid zenéjével intelligens főhajtás tekintetében ugyanaz a helyzet, mint a nagy klasszikusok motívikus újragondolásának kérdésével. *Az Angolok* a COVID által tematizált utazási korlátozások miatt Spanyolországban forgott, kényszerből ugyan, de szépen folytatva ezzel a spagettiwesternek európai gyártási gyakorlatát. Colomer képei impozáns plánokkal hozzák újra élénk a zsáner aranykorát: a földszínek gyakori alkalmazása, a kék, a zöld és a barna árnyalatai különösen az utolsó rész tájakat bőven fényképező leszámolás- és búcsújeleneteiben emlékezetesek. Jusid gyönyörű, a rettenetet és a melodramát egyaránt erősen kifejező zenéje úgy vackolja be magát Morricone emlékezetes evergreen-jeinek világába, hogy szintén nem vádolható epigonsággal.[12]

Emily Blunt

Az Angolok ereje kiszámíthatatlan hullámváza, amely nemcsak rendkívül fordulatos, pátoszt és cinizmust gyorsan váltogató dialógusaiban, hanem pátosz és cinizmus örvényében kavargó narratívájában is manifesztálódik. Drámaiságában is ironikus, ahogy főhőseink először élénk lépnek. A megkötözött Eli kínzása nemcsak Leone univerzumát, köztük nem is elsősorban

Bronson kölyökkori, tragédiába torkolló harmonikázását idézi a *Volt egyszer egy Vadnyugatból*, ennél is inkább *A Jó, a Rossz és a Csúf (Il buono, il brutto, il cattivo, 1966)* „kamu” akasztási szcénájára hajaz. De akkor sem járunk messze az igazságtól, ha a spagettiwestern végpontjaként megnevezett Enzo G. Castellari-mozi, a *Keoma (1976)* erősen biblikus motívikát idéző kikötési jelenetének érzetét vélelmezzük e kompozíció mögött. A félig indián, félig fehér Keoma (Franco Nero) helyzetét tekintve Elihoz hasonló archetípus. Egyikük sem tartozik sehová sem, ugyanúgy két világ határán egzisztálnak, mint Michael Winner erőszakos szcenírozásban tobzódó *western-style revenge* drámájának (*Chato földje – Chato's Land, 1972*) Bronson által megformált félvér apacs címszereplője.

Az *Angolok* egyik fő rejtélyeként kitartóan nyomozott leszámolás csak hallott és a távolban sejtett, közvetlenül meg nem mutatott képei, különösen az elszánt géppuska-használat egy másik Franco Nero-klasszikus, a Sergio Corbucci által dirigált *Django (1966)* jól ismert szcénáira emlékeztetik a nézőt. A polgárháború utáni években játszódó szüzsé, talán hogy tér-idejének lebegését aláhúzza, egy fiktív *machine gun*-t használ azóta ikonikussá vált képsoraiban. Nero „magánhadjárata” az először az 1870-es években, széles körben a porosz–francia háborúban használni kezdett francia szórólövegre, a Mitrailleur-re emlékeztető, ám valójában nem létező fegyvertípus segíti. Az *Egy maréknyi dollárért*ben szereplő sorozatlövő pedig egy a Mitrailleur és az 1884-ben kifejlesztett Maxim-géppuska keresztezésének tűnő, a *Django* fegyveréhez hasonlóan képzeletbeli darab.[13] Az *Angolok* a vadnyugat történetében fő helyet elfoglaló csaták, az indiánok leigázását célzó akciók történetébe egy „privát” revans beszámolóját iktatja be. A Chalk folyó menti vérfürdő során az elkövetők az 1862-ben szabadalmaztatott és az amerikai polgárháborúban már be is vetett Gatling-géppuskát használják. A sorozatlövésre alkalmas gépfegyver a gyarmatosítás eszköze és metaforája, sejtetően Blick munkájában sem csak öncélúan, a brutalitás hangsúlyozásának ikonjaként van jelen, léte itt is szimbolikus. A géppuska távoli hangként beszűrődő „dörömbölése” Az *Angolok* kíméletlen terrénumában úgy lesz a letragikusabb „útjelző”, hogy a történeteket csak feltételezzük.[14] Bár a széles skálán mozgó fegyverarzenál megmutatása tekintetében Peckinpah *Van bandája (The Wild Bunch, 1969)* az origó, Az *Angolok* a harci eszközök lajstromozásában ugyanilyen jól teljesít.

Az Angolok: Gatling-géppuska

Cornelia nyugatra érkezésének motívumában nem lehet nem észrevenni az elbeszél sorseseeményeit tekintve ugyancsak elsősorban kihagyásokkal, elliptikus megoldásokkal leírt Jill McBain otthonra találását. Blunt „tisza nője” nem kevésbé gyorsan tanuló, az extrém körülményekhez viharos sebességgel alkalmazkodó jelenség, aki végül furcsa módon, ideiglenesen bár, de autentikus figurájává válik ennek a világnak, ugyanúgy, mint Leone klasszikusában Cardinale prostituáltja.

Elit és Corneliát a bosszú élteti, mindent elvettek már tőlük, ami fontos volt nekik, ahogy haladunk azonban előre ebben a különös nyomozástörténetben, lassan nemcsak közös múltjuk szálai érnek össze. Az is kiderül, hogy az egymás iránt érzett, meglepően gyorsan bontakozó, sebesen megszilárduló, a barátságon és a szerelmen túlmutató, különleges kapcsolódásban valamiféle megváltást nyerhetnek. A két, műveltségében, tapasztalataiban, társadalmi helyzetében teljesen különböző ember egymáshoz tartozása a fájdalom és a bánaton felülemelkedő, egymásért a legnagyobb áldozatokat is vállaló szeretetként lesz mégis egy a boldog befejezést nélkülöző rémmese keserédes, szívszorítóan felemás happy endje.

Az Angolok már felütésében jelzi, Cornelia retrospektív belső monológjában kiemelt helyet is foglal el, hogy elbeszélésének szálait Plymouth Rock-tól, a Mayflower „zarándok atyáinak” 1620-as partra szállása mitikussá tett helyétől veszi fel.[15] Mindenki, aki az új világ szárazföldre lép, az Eli és az egymással akár ellenséges viszonyban lévő indián törzsek számára: angol. Az „angolok” pedig, nemzetiségi hovatartozásuktól, múltjuktól vagy korábban elszenvedett üldöztetésüktől függetlenül egy közös célban osztoznak: szisztematikus alapossggal irtják ki végül az itt lakókat. A szereplők párbeszédeinek a genocídium szakaszai vissza-visszatérő elemei. Egy írásbeliséget nélkülöző, az oralitásban azonban annál élénkebb emlékeket ápoló náció történetében, ahogy *Az Angolok*

dialógusaiban is, az 1864-es Sand Creek-i mészárlás, a Harmadik Colorado-i lovasság cheyennek és arapahók elleni támadása is ott szerepel. Az indánok kiirtásának egyik legszomorúbb epizódja az egyik fő témája a *Kis Nagy Embernek* és a vele egy esztendőben készül Ralph Nelson-féle *A kék katonának* (*Soldier Blue*, 1970) is. A felfoghatatlan kegyetlenséggel és módszerességgel végrehajtott vérengzés képei között asszonyok és gyerekek megskalpólása, megcsönkítése rendre ott van: az amerikai lovasságból nemcsak Jerome McClintock tizedes, *Az Angolok* profi géppuskása őriz nemi szervből készült tarsolyt a tarisznyájában.[16] A széria rejtélyének fonalai az 1865 nyarának végén induló Powder River-i hadműveletig is elérnek. A hadjárat, amelyben katonaként Eli is részt vett, a lakoták, cheyennek és arapahók kiszorítására, legyilkolására irányuló, több fázisban zajló akció volt. A hónapokig elhúzódó, attakok egymásutánjából álló invázió menetét a Sand Creek-ire emlékeztető leszámolások tarkították.[17] A Kansas, Oklahoma, Nebraska és Wyoming tájait átszelő hőseink a földfoglalások, tömeggyilkosságok nyomait olvasva utazásuk során egy eltűnő nép történetét is kutatják.

Az Angolok szépen építi fel Amerika törvényeinek ellentmondásosságát. Itt mindenki földet akar: ahogy a jámbor mennoniták, akik nem értik, hogy a terület nem csak az Istené, hanem az őslakosoké, úgy a kábeltársaság főnökeként új identitásra találó, egy másik különleges fegyverrel, egy „bölényölővel” vitézkedő skót őrnagy is, aki bár az őt üldöző angolok elől menekül, a leigázottak szemében ugyanolyan „angollá” válik. Az indián nőket ágyasaként tartó, az iskolaszervezéssel diktatórikus civilizátorként fellépő exkatona számára saját közössége példája, a gyarmatosító Brit Birodalom általi üldöztetése, kiéheztetése csak azzal a leckével szolgál, hogy maga is ezt tegye másokkal. MacKay őrnagy (Stuart Milligan) „beiskolázási” tervének gyomorforgató konklúziója így hangzik: „Indiánként érkeznek és a végén amerikaiként távoznak.” A véres és tömegsírokat rejtő föld fölé épülő új város seriffje, Robert Marshall (Stephen Rea) ugyan a saját erejükből felemelkedők mítoszából születő „amerikai álomot” definiálja, amikor ezt mondja: „Ebben az országban nem születünk együtt a rangokkal, hanem kiérdemeljük őket.” *Az Angolok* az erőszakból és erőszak által fogant országot mégis elsősorban olyan kegyetlen mondatokkal jellemzi, mint: „Mifelénk nem modor, hanem bőrszín szerint ítélkezünk.”; „Miért jön az ilyen Amerikába, ha még a nyelvet sem beszéli?” A sorozat földje olyan pokol, amelyet mindenki lát és amelynek megteremtésében mindenki részt is vesz, olyan hely, amelynek emlékezetét a Cornelia Locke angliai szalonjának falán látható másik festmény sűríti leginkább. A farkasok gyűrűjében álló magányos bölény, amellyel, hogy a hősnő illúzióinak végét, ártatlanságának elvesztését jelképezi, egy nép pusztulásának metaforája.

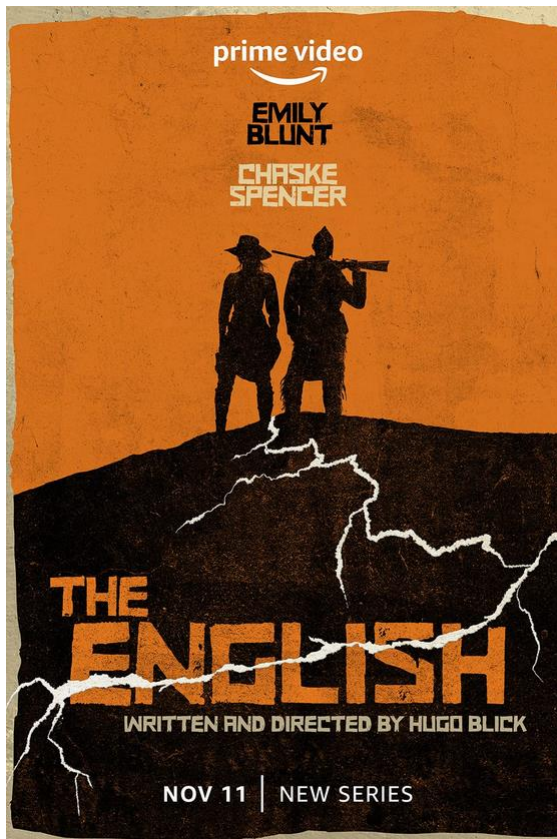
Bármit is írjon a kritika szövevényes narratíváról, nehezen összerakható eseménysorról, Hugo Blick mozija világépítésében, atmoszférateremtésében is szemet gyönyörködtetően komplex vállalkozás. A filmtörténetben a *Texasi krónikáktól* (*Lonesome Dove*, 1989) a most is forgó *Yellowstone*-on át (2018–) annak *prequel*-jéig az 1883-ig (2021–2022) bőven találunk kultikussá váló westernsorozatokat. Nem kétséges, hogy *Az Angolok* az egyik legkiválóbb ebben a sorban, a közelmúlt szériagyártásának talán legemlékezetesebb pillanata.

JEGYZETEK

1. Lovas Ildikó, *Kijárat az Adriára: James Bond Bácskában*, Poszony, Kalligram, 2005, 280.
2. Vízér Balázs, *Lenyűgözően véres westernsorozat egy angol hölgyről és az indián barátjáról*, Port.hu, 2022. 11. 16. <https://port.hu/cikk/stream/lenyugozoen-veres-westernsorozat-egy-angol-holgyrol-es-az-indian-baratjarol/article-88834>, [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
3. Spenger Dávid, *Eldobtuk a cowboy kalapunkat ettől az új westernsorozattól, annyira jó lett*, Index.hu, Cinematrix, 2022. 11. 23. <https://index.hu/kultur/cinematrix/2022/11/23/az-angolok-the->

- [english-bbc-amazon-prime-western-sorozat-elso-evad-kritika-tv-streaming/](#), [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
4. Rakita Vivien, *Nem nőnek való vidék – Az angolok*, Filmtekerics.hu, 2022. 11. 11. <https://www.filmtekerics.hu/sorozat/az-angolok-kritika>, [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
  5. Bad Sector, *Az Angolok – „Volt egyszer egy Vadnyugat” – Angol nemesasszonnyal és háborús veterán indiánnal*, The Geek, 2022. 11. 16. <https://thegeek.hu/2022/11/16/az-angolok-volt-egyszer-egy-vadnyugat-angol-nemesasszonnyal-es-veteran-haborus-indiannal/>, [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
  6. Dee Brown, *A Vadnyugat története indián szemmel*, ford. Tandori Dezső, Bp., Kossuth, 1976, 99.
  7. Coleman Spilde, *Emily Blunt's 'The English' Is a Punishing, Stunning Western Revenge Tale*, The Daily Beast, 2022. 11. 09. <https://www.thedailybeast.com/obsessed/emily-blunts-the-english-on-amazon-review-a-punishing-stunning-western>, [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
  8. Orosdy Dániel, *A repülő pingvin: Hugo Blick: Az Angolok*, Filmvilág, 2023/1, 52–53, 52.
  9. Uo., 52.
  10. Vigh Martin, *Ez az igazi Amerika: Hugo Blick: The English / Az Angolok*, 2023. 03. 01. <https://filmtett.ro/cikk/ez-az-igazi-amerika-az-angolok-the-english-minisorozat-kritika>, [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
  11. Richard Roeper, *'The English': Emily Blunt Braves the Frontier in an Engrossing but Gruesome Western*, Chicago Sun Times, 2022. 11. 09. <https://chicago.suntimes.com/movies-and-tv/2022/11/9/23445214/the-english-review-prime-video-emily-blunt-series-chaske-spencer-western>, [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
  12. Emma Fraser, *'The English' Review: Emily Blunt & Chaske Spencer are Mesmerizing in a Gripping Western*, The Playlist, 2022. 11. 08. <https://theplaylist.net/the-english-review-emily-blunt-chaske-spencer-are-mesmerizing-in-a-gripping-western-20221108/>, [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
  13. Django: <https://www.imfdb.org/wiki/Django>; A Fistful of Dollars: https://www.imfdb.org/wiki/A_Fistful_of_Dollars, [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
  14. Dave Kellaway, *The English – A Western that Tells the Truth*, Anticapitalist Resistance, 2022. 11. 15. <https://anticapitalistresistance.org/the-english-a-western-that-tells-the-truth/>, [Utolsó letöltés ideje: 2023. 03. 11.]
  15. Brown, *i. m.*, 13.
  16. Uo., 99.
  17. Uo., 119.

The English (2022)

Írta és rendezte: *Hugo Blick*

Szereplők: *Emily Blunt, Chaske Spencer, Stephen Rea, Tom Hughes, Steve Wall*

Címkék: [Az Angolok](#), [film](#), [Kovács Krisztina](#), [kritika](#), [The English](#)